

**EU – PHARE BUSINESS SUPPORT PROGRAMME SME-FIT
INFORMATION CAMPAIGN**

EUROOPA JA MEIE

UUS EUROOPA MINU JAOKS, KUI OLEN

**VÄIKE- VÕI KESKMISE SUURUSEGA
METALLITÖÖSTUSE ETTEVÕTE**

Autor: Mag. Andreas Schneider, Wirtschaftskammer Österreich
Tõlkinud: Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon (EVEA)

1. Euroopa metallitööstus

Euroopa Liit (EL) sai esmalt alguse kuue riigi ühinemisel 1950ndatel aastatel. Need kuus asutajariiki olid Belgia, Prantsusmaa, Saksamaa, Itaalia, Luksemburg ning Holland. Peale nelja liitumislainet (1973 – Taani, Iiri ja Ühendatud Kuningriigid; 1981 – Kreeka; 1986 – Hispaania ja Portugal; 1995 – Austria, Soome ja Rootsi) on ELs 15 liikmesriiki.

Euroopa Liit põhineb demokraatial ning õigusriigi printsiipidel. Liikmesriigid annavad oma suveräänsuse üle ühtsetele organisatsioonidele ning annavad neile õiguse esindada liikmesriikide ühtseid huve. Kõik komitee otsused ning menetlused pärinevad liikmesriikide poolt ratifitseeritud asutamislepingutel.

Kõik Euroopa Liidu kodanikud nautivad nelja vabadust:

- Piirikontroll puudub ning inimesed võivad vabalt liikuda ELi piires nagu eelnevalt oli võimalik liikuda vaid ühe riigi piires. Inimesed võivad otsida tööd, käia koolis või ülikoolis, elada ning loomulikult ka ELi piires oma ettevõtte luua. (***Isikute vaba liikumine***).
- Kaubavahetus kogu Euroopa Liidu piires toimib nagu toimuks see siseturul. Piiri ületamisel puuduvad formaalsused ning päritolutõendite nõuded. (***Kauba vaba liikumine***).
- ELi piires võib igaüks osutada või kasutada teenuseid (nt. kindlustus, piiriülene installeerimine) (***Teenuste pakkumise vabadus***).
- Kõigil on ELi piires õigus avada arvelduskonotsid, raha laenata või teha rahaülekandeid (***Kapitali vaba liikumine***).

Sellise turu efektiivse funktsioneerimise eeldus on õiglast konkurentsi võimaldava tingimuste raamistiku loomine. Alljärgnevalt on toodud mõned neist tingimustest:

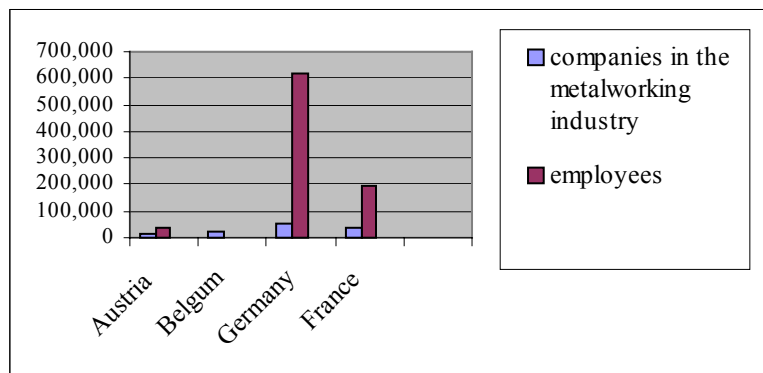
- Kaubavahetuse protsessi kergendamine tehniliste barjääride eemaldamise teel;
- Kaudsete maksude harmoniseerimine (käibemaks, jne.);
- Normide ning sertifikaatide tunnustamine ja/või harmoniseerimine;
- Ametialaste kvalifikatsioonide tunnustamine;
- ELi avalike hangete seadused;

- Meetmed suurte kontsernide ning ebavõrdse konkurentsi vastu võitlemiseks.

2 Metallitööstus ning ELiga ühinemine

ELiga ühinemine muudab põhjalikult riigi üldiseid majandustingimusi. Mainitud muudatused ei seostu ainult muutustega seadusandluses vaid võivad radikaalselt mõjutada ka arvukaid ärisektoreid. Konkurentsi struktuurimuutusi mõjutab ka nelja vabaduse kehtestamine vastavalt konkurentsialasele seadusandlusele. Need neli vabadust on isikute liikumise vabadus, kaupade liikumise vabadus, teenuste pakkumise vabadus ning kapitali liikumise vabadus. Seadusandlus vajab kohandamist mitmes valdkonnas.

SMEde tähtsus ELis

KASTI SISSE -

*Austria, Belgia, Saksamaa, Prantsusmaa;
metallitööstuse ettevõtted; töölised*

2.1 Milliste eelistega võivad metallitööstuse ettevõtted arvestada?

Materjalide hinnalangus

ELi laienenud valiku ja suurenenud konkurentsi tõttu võivad firmad materjalikulu vähendamise eesmärgil teha regulaarselt paremaid hinnapakumisi. Kui arvestada, et materjalikulu moodustab 25% kuni 35% tootmiskuludest, siis materjalide hinnaalandamine 5% - 10% võrra võimaldaks toote hinda alandada 1.2% - 3.5% võrra.

Siseturul osalemine

Euroopa siseturg võimaldades oma turule piiranguteta juurdepääsu rohkem kui 378,471,000 ELi kodanikule, on juba ainult oma suuruse tõttu palju mitmekesisem kui

teatud liikmesriigi siseturg. Väga raske on täpselt veenduda selles, kuidas turumahu kasv mõjutab otseselt just metallitööstuse turu näitajaid. Iga ettevõtja peab ise tegema vastavad ettevalmistused oma turuosa võimalikuks suurendamiseks. See hõlmab turuuringuid, turustamisideede arendamist, võimalikku spetsialiseerumist ning vajadusel ka konsultantidega nõustamist.

Piirikontrolli kadumine

Tänu kauba liikumise vabadusele puuduvad ELis piirikontrollid. Piirikontrollid ning sellega seoses olevad formaalsused ning bürokraatia nagu aeglane maksesüsteem, tõstavad kodumaiste toodete hinda (muutes need kallimaks) Nendest kuludest vabanemine tähendab äri konkurentsivõime suurenemist.

Regionaalsed toetusrahad ning uurimisprogrammid

ELi keskmisest vaesemad regioonid saavad spetsiaalset toetust ELi struktuurifondidest.

Kvaliteedi paranemine

Aina kõrgenevad kvaliteedinõuded ei lõpe SMEde lävepakul. Isegi, kui pidev ametlik sertifitseerimine on liiga kulukas, on süstemaatiline kvaliteedinõuete järgimine kõigis valdkondades siiski vajalik.

2.2. Milliste ebasoodsate faktoritega peaks metallitööstus arvestama?

Konkurentsi tugevnemine

Enamik metallitööstuse ettevõtteid kardavad ELi liitumisega seostuvat konkurentsi kasvu.

Kõigis ELi liikmesriikides eksisteerib samalaadne hinnastruktuur. Seega, hinnaerinevusi on võimalik saavutada ainult läbi suurenenud tootmisvõimekuse, ökonoomsema ostupoliitikaga materjalide ostmisel, madalamate personalikuludega ning / juhtkonna efektiivsema tööga. Kõigil ettevõtetel on oma äritegevuse parandamise eesmärgil juurdepääs sellistele meetoditele.

Vastab tõele, et valearvestusest tulenevate hinnaalanduste korral langevad ka turuhinnad, kuid samas ohustab selline tegevus ettevõtte edasist eksisteerimist.

Põhinedes eelnevatele kogemustele on ELi rahvastiku liikuvus püsinud alla 2%, mis on väga madal. Seega ei ole põhjust karta välisfirmade poolt liiga aktiivset ettevõtluse arendamist.

Enamik SMEsid pakuvad oma teenusi 50 – 80 kilomeetri raadiuses. See ei muutu ka märkimisväärselt peale ELiga ühinemist. Samuti nagu eelnevalt, ettevõtted arendavad oma tegevust toetudes tugevatele majanduslikele ning emotsionaalsetele sidemetele kohaliku ühiskonnaga. Viimane lisab jätkuvalt nende konkurentsivõimelisusele eriti siis, kui määrav factor on hea kvaliteet.

Seega, välisfirmade “sissetung” osutub probleemseks vaid piiriäärsetes regioonides ja EList eraldi oleva Šveitsis ning üliminekuriikides Kui Eli tuuakse siise kaupu, mis Els on subsideeritud, siis peaksid nende hinnad olema oma konkurentsivõimelisuse tagamiseks odavamad ELi subsiidisumma võrra.

Suur tööpuudus

ELi kõigi liikmesriikide SMEd on osutunud kriitilistes situatsioonides väga vastupidavateks ning sellele viitab ka märkimisväärselt madal töötuse protsent metallitööstuses.

Arvestades sotsiaalselt vastuvõetava miinimum tööhõive tasemega, on töötuse probleemi lahendamine poliitilisest perspektiivist iga individuaalse liikmesriigi mure.

2.3. ELi siseturg ning neli vabadust

Kauba vaba liikumine :

- Vastastikune normide ning sertifikaatide tunnustamine
- Piirikontrolli kadumine
- Päritolutõenditega seoses olevate reeglite ja nõuete kadumine
- Osalemine ELi käibemaksu süsteemis

Inimeste vaba liikumine:

- Tööliste vaba liikumine

- Asutamisvabadus vabakutseliste ning eraettevõtjate jaoks

Kapitali vaba liikumine:

- Välisvaluuta arvelduskontod ja laenud
- Valuutavahetuse vabadus

Teenuste osutamise õigus:

- Piiriülene äritegevus (installatsioonid, avaliku sektori lepingud, jne.)
- Diplomite ning ametialaste kompetentsuse sertifikaatide vastastikune tunnustamine

2.3.1 Kauba vaba liikumine

Piirikontrolli ning päritolutõendite kadumine

ELiga liitumisel kaovad piirid, piirikontroll ning kõik päritolutõenditega seostuvad reeglid. Sellest tulenevalt võib kaubavahetus- ja müük toimuda ilma igasuguste takistusteta nagu näiteks tolliformaalsused või piiril ootamine.

Maksude ühtlustamine

ELi eesmärgiks on siseriikliku maksusüsteemi kooskõlastamine, et piirikontrolli ning administratiivset funktsiooni tõhustada ning moonutatud konkurentsist vabaneda.

Tarbijamaks, mille miinimummäär on kehtestatud, on ELi liikmesriikides enam-vähem sama. Tagamaks kaupade vaba liikumist määratud sihtkohani jõudmisel, maksustatakse kaup alles sihtriiki jõudmisel. Erasisikutena reisijad maksavad käibmaksu ning tarbijamaksu nende ELi päritoluriigis.

Tulumaks ei muutu ELiga ühinemisel.

Standardiseerimine Euroopas – EUROKOODEKSI programm

Euroopa standardiseerimise eesmärk on Euroopa normide kooskõlastamine kogu ELi piires, et lihtsustada tehnilistest nõuetest tulenevaid takistusi kaubavahetusel ning teenuste osutamisel. Euroopa Standardikomitee (CEN), tegeleb normide välja töötamisega, mis on

kooskõlas määruste üldiste ohutusnõuetega. Need määrused kehtivad iga liikmesriigi puhul jättes neile vabad käed ettenähtud eesmärkide saavutamisel lubatud aja raames.

Alljärgnev on näide Euroopa standardiseerimisest:

EUROKOODEKS tööks teraskonstruksioonidega:

Ajalugu

- 1971** Anti välja “Nõukogu direktiivid riiklike ehitustöölepingu sõlmimise protseduuride koordineerimiseks“ (Riiklike Ehitustööde Direktiiv)
- 1988** Anti välja “Nõukogu direktiiv liikmeriikide seaduste aproksimatsiooni, reeglite ning halduslike korralduste kohta ehitusalaste toodete puhul” (Ehitustoodete Direktiiv)
- 1990** Euroopa Standardikomitee volitati väljastama eelstandarditena EUROKOODEKS
- 1998** Alustati üleminek eelstandarditelt lõplikele normidele

Käesolev liigitus

- EUROKOODEKS 0 Ehituskonstruksioonide projekteerimise alused
- EUROKOODEKS 1 Ehituskonstruksioonide koormused
- EUROKOODEKS 2 Raudbetoonkonstruksioonide projekteerimine
- EUROKOODEKS 3 Teraskonstruksioonide projekteerimine
- EUROKOODEKS 4 Komposiitkonstruksioonide projekteerimine
- EUROKOODEKS 5 Puitkonstruksioonide projekteerimine
- EUROKOODEKS 6 Kivikonstruksioonied projekteerimine
- EUROKOODEKS 7 Geotehniline projekteerimine
- EUROKOODEKS 8 Maavärinakindlate konstruksioonide projekteerimine
- EUROKOODEKS 9 Alumiiniumkonstruksioonide projekteerimine

Masinate määrus ning CE-märk

ELi piires ei tohi kasutada või müüa ühtegi masinat, millel puudub “CE-märk.” Masinate määrus viitab nimetatud märgile, kui kohustuslikule märgile ning sisaldab detailset infot ohutusmeetmete kohta, mida peab järgma.

Kaubandusliku-, tööstusliku- ja isikliku otstarbega masinate puhul peavad ohutusmõisted hõlmama ka ehitusalaseid komponente, millel esinevad koostisosadena toite- ja ohutusseaded.

Masinatele, mis ei funktsioneeris iseseisvalt ning mis monteeritakse vabrikus teiste seadmete sisse, peab olema monteerimiseks kaasas tootja deklaratsioon. Deklaratsioonis sisaldub toote kasutamiskeeld enne tehase ning kõigi seadmete kooskõlastamist vastava määrusega

Masinate ohutus peab olema tagatud nende vastava konstruktsiooniga ja ohutuselementide olemasoluga. Masina kasutusjuhend peab sisaldama piisavat informatsiooni võimalike ohtude kohta

Samuti peab tootja varustama toote vastava tehnilise dokumentatsiooniga, kus kirjeldatakse meetmeid ohutuse tagamiseks. Mainitud tehniline dokumentatsioon on koos CE-märgi paigaldamisega kohustuslik nõue ning seega masina integraalne osa.

CE-märgi kinnitamisega ning deklaratsiooniga kinnitab masina tootja oma seade kooskõlastatust määrusega.

Kui keegi väidab CE-märgi olemasolu ning on selle kinnitanud ilma tehnilise dokumentatsiooni olemasoluta või muidu määrusest kinni ei pea, siis võidakse talle määrata trahvi, müümiskeeld ning ka juba müüdud toote tagasi kutsumine.

2.3.2 Isikute vaba liikumine

Enne ELiga ühinemist pakub kõige suuremat huvi isikute vaba liikumine, ettevõtete vaba asutamine ja teenuste osutamise vabadus (piiriülene töö).

Tööasukoha vaba valik

Inimeste vaba liikumise põhimõtte võimaldab igal Euroopa kodanikust töölisel asuda tööle ükskõik millises ELi liikmesriigis toetudes võrdõiguslikkuse printsiibile. Eesmärk on luua piiriülene tööturg. Kõiki ELi kodanikke ning ja töölisi tuleb kõigis ELi liikmesriikides võrdselt kohelda. ELi kodanikud võivad töötada igas liikmesriigis ilma tööloata. Palgad ning kõik muud töötingimused peavad olema võrdsed iga töötaja puhul. Sotsiaalkindlustuse reeglid tagavad teises liikmesriigis töötanud inimesele võimaluse arvestada kõiki laekunud makse ilma midagi kaotamata.

Ainuke erand ülaltoodule on, kui küsimus on avaliku sektori riiklikku suveräänsust puudutavas töös. Sellisel juhul võivad seda tööd teha vaid selle vastava riigi kodanikud.

Ettevõtte asutamise vabadus

Ettevõtte asutamise õigus annab neile, kes tegelevad kaubavahetusega ja eraettevõtlusega võimaluse olla kaubanduslikult aktiivne üle kogu ELi. Ka siin peab ettevõtjat teisest ELi liikmesriigist kohtlema võrdselt vastava riigi kodanikuga.

Ametialased tunnustamisreeglid

Ametialasete kvalifikatsioonide tunnustamise süsteemid on ELi liikmesriikides erinevad. Ametialasete kvalifikatsioonide ja kompetentsuse sertifikaatide tunnustamine on isikute vaba liikumise üks olulisi eeldusi. Paljudel ametialade puhul kehtivad spetsiifilised määrused.

Kuna reeglid seoses erinevatel ametikohtadel töötamiseks on igas liikmesriigis erinevad, siis, vahepealse meetodina on tutvustatud n.ö. üleminekuaja. Juhistes on tavaliselt märgitud teatud iseseisvat tööd võimaldav periood, samal ajal kui taotletakse kompetentsuse sertifikaati teatud maal.

Tänase päevani ei ole toimunud märkimisväärset kasvu uute firmade asutamisel teistesse liikmesriikidesse. Loomulikult on see seotud ka ELi naaberriikides valitseva majanduslike tingimustega.

2.3.3. Teenuste osutamise vabadus

Lisaks vabale ettevõtlusele, garanteerib teenuste osutamise vabadus kõigile õiguse osutada teenuseid nii sees- kui väljapool liikmesriikide piire kogu ELi ulatuses.

Iga ettevõtja võib saata oma töölised liikmesriikidesse teenuseid pakkuma, eeldades et ta respektierib vastavas liikmesriigis kehtivat seadusandlust (miinimumpalk, miinimum puhkus, jne.). Vastavad otsused siin teeb iga liikmesriik eraldi. Kuid ettevõtjatelt ning töölistelt ei saa nõuda pensionite või sotsiaalmaksude kahekordset tasumist.

2.3.4 Kapitali vaba liikumine

Kauba ja teenuste vaba liikumise oluliseks eelduseks on tagada kapitali ning rahakülekannete vaba liikumine.

Liberaliseerimisega seotud konkurentsi tihenemine soodustab kapitali hindade langust ning seega vähendades ettevõtete kulukoormat. Samuti soodustab see ka paremat juurdepääsu raha kogujatele ja -laenajatele rahvusvahelistel krediidi- ning kindlustuse turgudel.

On palju erinevaid firmasid, mille tegevus hõlmab firmade osakapitali, kinnisvara omandamist, kindlustuspreemiate väljastamist, kinkeid, garantiisid ning aktsiate ning võlakirjade ja laenudega seoses olevaid tehinguid.

3. ELi edustrateegiad

Kuigi EL pakub ettevõtetele metallitööstuses arvukalt võimalusi ning vähe riski, sõltub firma edu siiski paljuski selle sisestruktuurist.

Ettevõtte analüüs ja kulud

Iga firma peaks teadma oma tugevaid ja nõrku külgi. Kõige tihedamini ilmnev viga metallitööstuses on olulise majandusinfo puudumine. Mainitud info on tähtis põhjendatud otsuste tegemisel, näiteks:

- Täiskuluarvestus oma lihtsaimas vormis on tasuvuspunkti leidmiseks või otsekuluarvestus kitsaskohtadele suunatud otsuste tegemiseks – neid peab kontrollima regulaarselt
- Õiglase kulude ja tulude jaotus nende allikatele – toodetele, kulukeskustele või divisjonidele (osakondadele)
- Eelarve, likviidsuse planeerimine, finantside kontrollimine, jne.

Ettevõtjal ei ole võimalik ilma ülalmainitud informatsioonita keskenduda organisatsioonile, strateegiatele ning visioonidele.

Turundus

Turundus tähendab lisaks reklaamile ja müügile ka muud. See on väga üldine põhimõte, mille kohaselt kogu firma tegevus, alustades telefonile vastamisest ning lõpetades kauba

kohale toimetamisega ning müügijärgsetele protseduuridega, lähtub eelkõige kliendi vajadustest.

Kvaliteet

Eriti oluline on kvaliteedi tagamise süsteemide välja töötamine metallitööstuse ettevõtete puhul, kes tarnivad tööstusharudele. ELi eesmärk on tagada konkurentsi eksisteerimine ühtsete kvaliteedistandardite järgi. Ettevõtjad võivad abi leida ka sertifitseerimis süsteemidest, mille abil saab analüüsida ja parandada kõiki töö- ning müügi protseduure.

Koostööprojektid – andmebaas äripartnerite otsimiseks

DG Enterprise haldab partnerite otsingu andmebaasi ning seal on palju informatsiooni koostööpartnerite kohta. Andmebaas arendati koostöös BRE ja BC-NETiga.

BRE loodi 1973. a. ning BC-NET (Ärialase koostöö võrgustik) asutati 1988. a. eesmärgiga toetada SMEde piiriülest koostööd ja partnerlust. Need kaks infovõrgustikku loodi selleks, et aidata firmadel leida sobivaid koostööpartnereid

Negatiivsete hinnangute ning komisjoni töö ümber organiseerimise tõttu lõpetati kahe ülalmainitud infovõrgu kasutamine 31. detsembril 2000.a.

Mainitud infovõrgustike keskmes asunud andmebaas töötab edasi ka praegu ning seal säilitatakse jätkuvalt infot koostööpartnerite kohta. Mainitud infot saadavad nii olemasolevatelt liikmed kui ka kõik Euroinfo Keskused.

Koostööalase andmebaasi peamised jooned on järgmised:

- Laiaulatuslik geograafiline ülevaade
- Kasutajate juurdepääs laialdasele koostööalasele infole

Tänu ülalmainitud joontele, peetakse seda andmebaasi katalüsaatoriks nii koostöö algatamisel kui ka majandustegelaste vahelise dialoogi võimaldamisel. Andmebaasi kasutades võib leida igasuguseid koostööpartnereid kõigist erinevatest majandussektoritest (üldine, rahandus, kaubandus ja tehnika)

Komisjoni eesmärgiks on andmebaasi abil soodustada pikaajaliste koostöölepingute sõlmimist, laiendada ettevõtete piiriülest tegevust ning tõsta firmade konkurentsivõimet.

Koostööalane andmebaas eksisteerib läbi vahendajate (amet-, era- ning avalikud organid) nii, et koostööpakkumised ning partnerite otsingud edastataks õigetes kanalitesse nii regionaalsel, siseriiklikul kui ka rahvusvahelisel tasemel.

Vahendajate roll on SMEde abistamine ja nõustamine sobivate äripartnerite otsingul.

Kontaktid:

- Saksamaa: Bundesverband Metall – Vereinigung diverser Metallhandwerke, Ruhrallee 12, D-45138 Essen
IG Metall, Lyoner Strasse 32, D-60528 Frankfurt am Main
- Prantsusmaa: Fédération Nationale de l'Artisanat et des Petites Entreprises de la Métallurgie et de la Mécatronique, Lyon
- Kreeka: Aluminium Association of Greece, Leof. Kifissias Street 115, GR-115 24 Athens
- Holland: Metaalunie, Einsteinbaan 1, Postbus 2600, NL-3430 GA Nieuwegein
- Itaalia: Assomechanica-CAN, Via G.A. Guattani, 13 – 00161 Roma
- Austria: Austrian Federal Economic Chamber, Wiedner Hauptstrasse 63, A-1045 Vienna
- Belgia: Vlamef - Vlaamse metaalfederatie voor de KMO, Spastraat 8, 1000 Brussel, tel 00 32 2 238 06 15, e-mail: vlamef@unizo.be, www.vlamef.be